

Hugh Johnsons

WIJNGIDS
2018

Spectrum

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv, Houten

Oorspronkelijke titel: *Hugh Johnson's Pocket Wine Book 2018*

Vertaling: Jolanda Abbes, Evelyne Geijtenbeek, Else van Keulen, Inez Platzer,
LINE UP boek en media bv, Groningen

Boekverzorging: LINE UP boek en media bv, Groningen

Omslagontwerp: Oranje Vormgevers

Omslagbeeld: Shutterstock/ Nejrón photo

ISBN 978 90 00 35920 2

NUR 447

© 2017 Octopus Publishing Group Ltd

Redactie en bewerking door Mitchell Beazley, een imprint van Octopus Publishing Group Ltd, Carmelite House, 50 Victoria Embankment, Londen EC4Y 0DZ, Groot-Brittannië. Voor het eerst uitgegeven 1977. Herziene uitgaven gepubliceerd in 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 (twee maal), 2003, 2004, 2005, 2006 (twee maal), 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017.

All rights reserved. The author asserts his moral rights.

© 2017 Nederlandstalige uitgave:

Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv Houten

Spectrum maakt deel uit van Uitgeverij Unieboek | Het Spectrum bv

Postbus 97

3990 DB Houten

www.unieboekspectrum.nl

Dit boek is ook leverbaar als ebook: ISBN 978 90 00 35961 5

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoud

Agenda 2018	7
Gebruiksaanwijzing	10
De oogst van 2016	12
2015 nader bekeken	14
Houdt u van..., probeer dan ook eens...	16
Druivenrassen	19
Wijn en spijs	33
Frankrijk	53
Châteaux van Bordeaux	130
Italië	161
Duitsland	201
Luxemburg	226
Spanje	228
Portugal	250
Zwitserland	268
Oostenrijk	275
Engeland	285
Centraal- en Zuidoost-Europa	288
Hongarije	289
Bulgarije	295
Slovenië	298
Kroatië	301
Bosnië en Herzegovina, Macedonië (Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië), Servië, Montenegro	304
Tsjechische Republiek	305
Slowakije	306
Roemenië	306
Malta	309
Griekenland	310
Oostelijk Middellandse Zeegebied en Noord-Afrika	315
Azië en de voormalige Sovjet-Unie	322
Verenigde Staten	325
Arizona	326
Californië	326
Colorado	346
Georgia	346

Idaho	346
Maryland	347
Michigan	347
Missouri	348
Nevada	348
New Jersey	348
New Mexico	348
New York (NY)	349
North Carolina	351
Ohio	351
Oklahoma	351
Oregon	351
Pennsylvania	355
Texas	355
Virginia	357
Mexico	363
Canada	365
Zuid-Amerika	368
Chili	369
Argentinië	375
Brazilië	380
Uruguay	381
Andere Zuid-Amerikaanse wijnen	381
Australië	383
Nieuw-Zeeland	402
Zuid-Afrika	420
Tezamen, apart	437
Technische begrippen	447
De juiste temperatuur	449
Wijnjaren in één oogopslag	450

Dankwoord

Deze bron van gedetailleerde aanbevelingen is deels gebaseerd op mijn eigen aantekeningen en voornamelijk op die van vele behulpzame vrienden. Zonder de hulp en bijdragen van talloze wijnmakers, handelaren en critici had ik deze wijngids nooit kunnen maken. Ik wil vooral de volgende personen danken die mij hielpen bij mijn research of met hun specialistische kennis:

Ian d'Agata, Helena Baker, Amanda Barnes, Lana Bortolot, Jim Budd, Michael Cooper, Michael Edwards, Sarah Jane Evans MW, Rosemary George MW, Caroline Gilby MW, Anthony Gismondi, Anne Krebiehl MW, James Lawther MW, Konstantinos Lazarakis MW, John Livingstone-Learmonth, Jordan Mackay, Campbell Mattinson, Adam Montefiore, Jasper Morris MW, Ch'ng Poh Tiong, André Ribeirinho, Margaret Rand, Ulrich Sautter, Eleonora Scholes, Stephen Skelton MW, Paul Strang, Sean Sullivan, Marguerite Thomas, Gal Zohar, Philip van Zyl.

Agenda 2018

Is wijn wat u betreft slechts een zaak van rood of wit? Als u eerlijk bent? Voor mij ook niet. Soms als ik door dit boek blader en al helemaal wanneer ik nadenk over de herziening, krijg ik last van een lichte hersenvermoeidheid. Maar wanneer ik dan de lemma's ga herlezen neemt een sterke mix van dorst en nieuwsgierigheid de overhand. 'Is dat zo?' zeg ik dan tegen mezelf. 'Verbouwen ze echt pinot noir in Brazilië? Waarom stijgen de prijzen van deze wijnbouwer in Meursault zo snel? Die moet ik echt eens proberen.'

Dat was ook waardoor ik ooit begon in de wijn. Ieder etiket (sterker nog, een ongelooflijke hoeveelheid aan etiketten, meer dan ik ooit onder ogen zal komen) staat symbool voor iemands grootste inspanningen om iets verrukkelijks, individueels en gedenkwaardigs te maken, om u en mij te verleiden voor hun loon zorg te dragen. Achter ieder etiket, iedere kurk gaat een onbekende schuil, die net als de flessen in *Alice in Wonderland* tegen je zegt: 'Drink mij.'

Er komt een soort waanzin over mensen die ervoor kiezen hun leven te wijden aan wijn. Sommigen vinden dat het verbouwen van druiven een perfect bestaan dicht bij de natuur biedt; sommigen maken zichzelf wijs dat ze er schatrijk van gaan worden; sommigen zien het als een heilige verbintenis; weer anderen kunnen de gedachte aan dat ene sublieme glas niet meer van zich af schudden en geven er alles voor het nog een keer te maken. En dan komt trots natuurlijk om de hoek kijken. De gestoorde trots van een expat die vastbesloten is te bewijzen dat je mousserende wijn kunt maken op Mauritius, of de dynastische trots van een aristo die zijn wapenschild inzet. Vandaag de dag zijn er zelfs competities voor een bekroning met goud, zilver of brons, om nog maar niet te spreken van die bizarre wijnscores die gehaald worden.

Wat de drijfkracht ook is, de resultaten zien we overal om ons heen. Ze roepen niet alleen om ons geld, maar ook om onze waardering, zelfs om onze genegenheid, maar het meest nog om onze loyaliteit. Maar wie kan dag in dag uit loyaal zijn aan één producent als er nog 8695 anderen op deze pagina's zingen als de sirenen om u te verleiden?

Ik heb dit boek 41 keer geschreven en herschreven en de dorst en nieuwsgierigheid zijn nooit verdwenen. Sterker nog, ze zijn hardnekkiger dan ooit. Waarom? Omdat er vijf keer meer wijnen zijn, afkomstig uit onnoemelijk veel plaatsen (de helft van de wijngaarden in dit boek bestond nog helemaal niet toen ik begon) en nog belangrijker, omdat ze allemaal, bijna zonder uitzondering, steeds beter worden in wat ze doen.

Gaat het u echter allemaal duizelen wanneer u met uw winkelwagentje tussen wijnflessen doorrijdt die allemaal hun unieke verkoopargumenten tentoonspreiden? Zingt de korting wat u betreft het aantrekkelijkst? Wat moet u dan doen? Hebt u geen leidraad om te volgen, kies dan aan de hand van de prijs (waarbij u moet bedenken dat een groot deel daarvan naar fles, kurk, etiket, belasting, logistiek en marges gaat). Maar wat nog beter zou zijn: vind een leidraad.

Omdat het mijn werk is om te evalueren en onderzoeken, klinken mijn leidraden wellicht wat onnozel; ik volg een streek, een wijnproducent, een druivenras of een wijnoogst om vergelijkingen te maken en informatie te verzamelen. Ook maak ik mijn keuzes niet in een supermarkt, maar met een fatsoenlijke wijnlijst in de hand van toegewijde onafhankelijke groothandelaren (die waar voor hun geld bieden) en met mijn laptop binnen handbereik. Op winesearcher.com kan ik vinden wat verschillende groothandelaren vragen voor dezelfde soort wijn. Op Cellartracker en talloze andere websites kan ik er oneindig veel oordelen op naslaan – te veel om wijs uit te worden – en op de website van de wijnproducenten zelf kan ik hun wijngaarden, kelders en familiegeschiedenissen zien, wat allemaal verdacht ideaal is.

Dus waar moet ik beginnen? Meestal met eten of vrienden, of allebei. Bij wijn draait het allemaal om context en context is in de eerste plaats hoe je je voelt. Hongerig? Druk? Verliefd? Ben je op het strand, op een skihelling, met een beursmakelaar... Laat je leiden door je instinct; instinct en de wijnoogst van dit jaar die voorin dit boek te vinden is.

Is er een thema voor 2018? Een trend, een gebod, een onverwacht succes, een ster in het oosten, een openbaring of juist iets om koste wat kost te vermijden? Ik ben blij dat naar veel van de wijnen die ik op deze pagina's heb besproken steeds meer publiekelijk werd gespeurd, met over het algemeen positieve gevolgen. We drinken bijna allemaal frissere, transparantere wijnen dan een paar jaar geleden, met minder eikenhout, smaken en kleurstoffen, wijn die minder verwerkt, verpompt en gefilterd is. En we drinken, in ieder geval op papier, minder alcoholisch – hoewel ik hoor dat sommige wijnen die worden aangeduid met een alcoholpercentage van 14,5% (vaak in een minuscule lettertype in een hoekje van het etiket) in werkelijkheid wel 17% kunnen zijn.

Er wordt tegenwoordig een algemene druk uitgeoefend op leveranciers om niet rommelen met onze etenswaren. Dit kan meerdere vormen aannemen, van lijst van ingrediënten (wie leest die dingen?) tot het dapper experimenteren met produceren zonder enige tussenkomst. 'Natuurlijke' wijn is een bekend discussiepunt dat ik hier niet hoeft te zetten. 'Oranje' wijn, een witte wijn die ongebruikelijk lang wordt geweekt in de schil, heeft zijn eigen gepassioneerde aanhangers die de veroorzaakte tannine en het lichtelijk geoxideerde karakter van de wijn zien als iets authentieks. Aan mij is het niet echt besteed, maar goed, ik draag ook geen gescheurde spijkerbroeken.

Rosé is daarentegen al vele jaren een deugdelijk begrip zonder dat het ooit veel respect heeft gekregen, behalve als die uit Champagne komt, wanneer die een verrassende primeur afdwingt. Hoeveel duurder zijn zwarte druiven of de verwerking ervan, om ze aan witte wijn toe te voegen? Een lichte Bourgondische pinot noir kan ook verrukkelijk zijn. Waarom wordt daar nooit eens serieus aandacht aan besteed? Omdat we in Bourgondische wijnen naar een ander karakter zoeken – diepte, structuur, textuur en leeftijd – dat het kort weken van de schil niet kan geven.

In de vorige editie schreef ik dat de jacht op alternatieven is geopend. Sterker nog, wijnprofessionals en sommeliers in het bijzonder eisen ze zelfs – of het nu gaat om nieuwe streken, niet eerder geprobeerde druivenrassen of onconventionele technologieën. Vroeger vond men het interessant genoeg om bijvoorbeeld verschillen van *climat* tot *climat* per terroir te volgen, de snelheid en effecten van de rijping of de stilistische veranderingen wanneer kinderen de teugels overnemen in de kelder. Maar dat is allemaal te traag voor restaurants die gastchef-koks

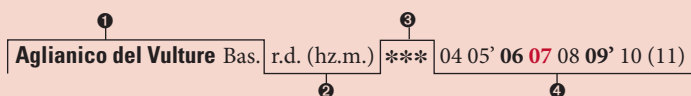
inhuren voor het geval iemand verveeld raakt. Tegenwoordig verbouwt iedere zichzelf respecterende wijnbouwer in een hoek van zijn land een spannend druivenras, gewoon om te kijken of het iets wordt.

Het is tegen de gewoonte in, als het zelfs niet tegen de wet is, om een samenvatting als deze af te sluiten zonder klimaatverandering te noemen. In de warme wijnstreken wordt ervoor gewaarschuwd. Degenen die het zich kunnen veroorloven treffen voorzorgsmaatregelen: zij kopen land in koelere gebieden. De eigenaren van wijngaarden in de koelere gebieden – zoals Champagne of Duitsland, waar een hoge zuurgraad essentieel is voor hoge kwaliteit – zijn ook ongerust. Het kan zomaar zijn dat steeds meer wijnboeren uit Champagne land kopen in Engeland. Ondertussen is het netto-effect van de iets hogere temperaturen en het langere rijpseizoen vooralsnog gering gebleven. Wijn is beter dan die geweest is en in grotere verscheidenheid. Het is angstaanjagend om te bedenken hoe dik dit boek over een paar jaar zal zijn.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L. J. M.', written in a cursive style.

Gebruiksaanwijzing

De volgorde van de trefwoorden/ingangen is (voor de komma) strikt alfabetisch; spaties zijn genegeerd. De meeste producenten zijn te vinden onder het eerste kenmerkende hoofdwoord (achternaam bij persoonsnamen). De eerste regel van de meeste ingangen bestaat uit de volgende informatie:

- 1 De naam van de wijn, plus het gebied waar hij vandaan komt.
- 2 Of hij in rode, rosé en/of witte (of bruine/amberkleurige), droge, zoete en/of mousserende uitvoering voorkomt (en welke versie het belangrijkste is).

r.	rood	d.	droog*
p.	rosé (van Eng. <i>pink</i>)	z.	zoet
w.	wit	hz.	halfzoet
b.	bruin	m.	mousserend

() Haakjes om deze afkortingen betekenen: minder belangrijk.

* Als geen d. of z. wordt vermeld, is de wijn droog.

- 3 Het normale kwaliteitsniveau van de wijn: een grove, maar handige leidraad op basis van zijn reputatie zoals die wordt weerspiegeld in de prijs:

*	eenvoudige, alledaagse kwaliteit
**	boven de middelmaat
***	bekend, gerenommeerd
****	groot, prestigieus, duur

* enz. Rood gedrukte sterren duiden op wijnen die naar mijn ervaring gewoonlijk bijzonder goede waar bieden voor hun prijsklasse. Er is zowel veel goede eenvoudige wijn als goede luxe wijn.

- 4 Informatie over de oogstjaren: de recente, beschikbare jaargangen die kunnen worden aanbevolen, welke daarvan nu op dronk zijn of er door bewaren beter op kunnen worden. Uw eerste keus om spoedig te drinken is een wijnjaar dat **vet** gedrukt is. Koop niet-**vet** gedrukte jaren om te bewaren. Een extra categorie vormen de **rood** gedrukte jaren; die komen als eerste in aanmerking om in 2018 gedronken te worden.

- 04 enz. aanbevolen jaargangen die in de handel zijn
 05' enz. zeer goede jaargang voor het bedrijf in kwestie
 06 enz. **vet** gedrukte jaargangen zijn op dronk (niet-vette kunnen baat hebben bij rijping)
 07 enz. **rood** gedrukte jaargangen komen als eerste in aanmerking om in 2018 te worden geopend; ze behoren à point te zijn (*zie ook* inleiding bij Châteaux van Bordeaux)
 (11) enz. voorlopige vermelding

De Duitse jaargangnotatie zit anders in elkaar.

Andere aanduidingen

- J.D. zo jong mogelijk drinken
 z.j. oogstjaar veelal niet vermeld op het etiket; bij champagne een assemblage van verschillende jaargangen voor smaakcontinuïteit
 CHABLIS KLEINKAPITAAL gedrukte woorden zijn als afzonderlijk trefwoord opgenomen; in het geval van druivennamen (en daarnaar vernoemde wijntypen) vindt u de uitleg soms niet in hetzelfde hoofdstuk, maar in het hoofdstuk Druivenrassen
Aiguiloux ingangen die op deze manier zijn weergegeven geven wijnen aan (midden 2016-2017) die Hugh Johnson zeer de moeite waard vond.

Voor een snel en globaal overzicht van de oogstjaren van enkele belangrijke wijnlanden, zie het schema achterin.

De oogst van 2016

Hagel, vorst, overstromingen... 2016 was in Europa een uitdagend jaar. In Frankrijk kwamen De Elzas, Bordeaux en de Rhône er nog het best vanaf. In De Elzas werd Hugel een beetje verrast door het feit dat de knoppen van de kweepeer in zijn boomgaard al op 6 januari opengingen. Dit was echter geen voortekenen van een milde lente en het hete weer kwam pas in augustus. Toen was er na hevige regenval (uiteraard) droogte. De pluk was redelijk laat, de oogst was voor de verandering eens goed, maar er was maar weinig edele rotting dus weinig zoete wijnen. De droge wijnen zijn diep en elegant en de Pinots zijn in het bijzonder heel mooi.

Ook in **Bordeaux** was sprake van zomerse droogte. De witte wijn ziet er veelbelovend uit, zegt Jean-Christophe Mau van Château Brown, omdat 'de rijping stopte door de hitte en toen die weer verderging was de zuurgraad zo hoog dat we het ons konden veroorloven te wachten.' Wat rood betreft lijkt de kwaliteit op die van de voortreffelijke wijnen uit 2010, met rijpheid en rijkheid over de hele linie: zowel Cabernet Sauvignon als Merlot lijken uiterst succesvol te zijn geworden.

In de **Rhône** ging het ook goed. In het zuiden waren ze met hun wijnen van 2016 nog tevredener dan met die van 2015, en die zijn al voortreffelijk. In het noorden zijn wijnen gemaakt met een heerlijke balans en concentratie; 2016 is genoeg reden om deze heerlijke wijnen te kopen.

Welke gebieden hebben het minder getroffen? In **Bourgondië** kwam een late vorst van Chablis tot aan de Mâconnais, die gevolgd werd door hagel. Ook in de **Loire** heeft het flink gevoren; Sancerre ontkwam eraan maar de nabijgelegen Menetou-Salon en Pouilly-Fumé kregen het zwaar te verduren. Toch is de kwaliteit goed: Anjou heeft prachtige chenins geproduceerd en de rode wijnen zijn rijp en sappig. **Languedoc** kreeg ook in april te maken met een ongebruikelijke vorst en daarna in augustus op sommige plaatsen met hagelstenen ter grootte van golfballen, met name in Pic Saint Loup. In een halfuur werd 1000 ha aan druiven vernietigd, net een paar weken voor de oogst. Ook in Champagne was vorst, vooral in de Aube, gevolgd door regen en daarna meeldauw, met een oogst als gevolg die waarschijnlijk nog lager was dan die tijdens verschroeiende hitte van 2003.

Italië was verdeeld in twee delen: overstromingen en een moeizaam jaar in het zuiden en wijnen met een prachtige balans en frisse zuurgraad in het noorden. In Valpolicella ziet het er nog beter uit dan in 2015; in Barolo hagelde het laat in juli, maar omdat de nebbiolo pas laat rijpt was de schade veel minder dan die had kunnen zijn.

In **Oostenrijk** kregen Steiermark en Burgenland te maken met vorst, maar Niederösterreich bleef onbeschadigd en over het algemeen hebben de wijnen goede aroma's en een goede zuurgraad.

De zomer in **Spanje** was heet en droog na een natte lente. Zowel Rioja als Ribera del Duero lijken officieel tevreden te zijn met de resultaten. De alcoholgehaltes zijn middelmatig; kwaliteit is waarschijnlijk wisselend.

Duitsland heeft ook moeten lijden onder de weersomstandigheden: vorst, hagel, valse meeldauw, droogte, zonnebrand. Maar uiteindelijk is het allemaal goed gekomen en zijn de wijnen rijp, fris en gezond. Er was zelfs een beetje edele rotting aan het eind van de herfst en er zijn een paar goede Spätlesen en Auslesen, hoewel Beerenauslesen en Trockenbeerenauslesen zeldzaam zijn. Maar er is wel wat ijswijn.

In de **Douro** volgde het jaar het gebruikelijke patroon: een natte vroege zomer, gevolgd door droogte en hitte. (Cafés met airconditioning deden goede zaken.) De wijnstokken hadden een lange tijd nodig om weer in balans te komen na zo veel extremen. Toch zien de wijnen er veelbelovend uit: fris en met een goede structuur. Een potentieel goed wijnjaar.

In **Californië** bleef de droogte voortduren, hoewel de smaken volgens Kendall Jackson 'voortreffelijk' zijn. **Chili** kreeg regen, regen en nog eens regen. Het was een 'El Niño-oogst', net als in 1998 en 1983. De wijnen hebben minder alcohol en minder concentratie dan gebruikelijk; ze zijn eerder elegant dan sterk (wat sommigen zullen waarderen). Maule was droger. **Australië** had bijna overal een vroege oogst; droogte in Barossa waar de wijnbouwers enthousiast zijn over de shiraz en grenache.